

**Dit is een uitgave van Werkgroep
VRIENDEN VAN DE HEIMANSHOF.
"Een Veluwe natuurtuin"
december 2018**

Secretaris/penningmeester Peter van Noorden
Tamarixplantsoen 203
1702 JD Heerhugowaard tel. 06-22613249
E-mail: p.vannoorden@gmail.com

Adres van de tuin: 't Frusselt 30 te Vierhouten

De Heimanshof ontstond in 1935 en behoort tot de oudste heemtuinen van ons land.

De Heimanshof is opgenomen in de 'Oase Heemtuin Gids', een uitgave van de Stichting Oase.

De Heimanshof maakt deel uit van "Paasheuvelgroep Vierhouten".

Banknummer van de werkgroep: NL76 RABO 0163 8274 19
t.n.v. Stichting Vrienden van de Heimanshof

Onze website: www.Heimanshof.nl

foto's: Anneke Manintveld-Koldenhof

Voorwoord.

Els Kaper-Klaver, voorzitter en Peter van Noorden, secretaris

Daar zijn we weer met ons jaarverslag.

Hoe staat het ervoor? Wel goed.

Ook in 2018 is de scheve boom, die met zijn kruin boven de grote vijver hangt, niet omgegaan. De boom is gebleven, net zoals wij er nog zijn. Wel zijn we nu de enig overgebleven vrijwilligerswerkgroep van de Paasheuvelgroep in Vierhouten. Onverminderd en mogelijk tegen beter weten in, blijven wij zorgen voor 'onze' tuin. Na zoveel jaren, voor sommigen gaat het om tientallen jaren, is stoppen geen optie, ook al doet het voortschrijden van de tijd ook het nodige met ons. De tuin is wel vergeleken met de Hof van Eden, maar het geeft ons niet de Eeuwige Jeugd. Gelukkig bestaat onze werkgroep nu voor vijftig procent uit werkers, die zich wel aangetrokken voelen tot de heemtuin, maar geen binding hebben met ons inmiddels verre verleden. (De AJC werd immers in 1958 opgeheven.) 1958 – 2018; we werken al 60 jaar zonder onze ledenvereniging van toen. En deze nieuwe groepsleden wonen allemaal dichterbij in de buurt van Vierhouten.

Naast het officiële jaarverslag valt er in dit nummer weer veel te lezen over het wel en wee van de tuin, de werkers en de tuinwachten.

Dit is dan ook de plaats om te vertellen dat dit jaar onze vroegere medewerker Dolf van Schaick, echtgenoot van onze Ineke, vrij onverwacht is overleden.

We mochten hem graag.

Voor volgend jaar liggen de data voor het heemtuinwerk alweer vast.

Hebt u zin in een rondleiding?

Wij zijn in ieder geval aanwezig op 23 februari, 23 maart, 13 april, 11/12 mei, 15/16 juni, 13/14 juli, 7 september, 12 oktober en 16 november.

De vrienden van de Heimanshof in Vierhouten wensen u een zonnig 2019, en graag tot ziens in onze mooie natuurtuin.

Werken en uitrusten

Secretariaatsverslag.

Peter van Noorden secretaris

Werkverdeling.

In 2018 hebben we geëxperimenteerd met een nieuwe aanpak voor de planning en inzet van de vrijwilligers tijdens de werkweekenden en werkdagen. Els heeft in de winter 2017-2018 de meest voorkomende en steeds terugkerende werkzaamheden op werklijsten per maand gezet. Elke maand lag een 'schone' lijst voor, waaruit een werker zelf de klussen koos om uit te voeren. Was een klus gereed, dan werd een nieuwe keuze gemaakt. Natuurlijk kwamen er, soms onverwachte en spoedeisende, werkjes tussendoor, maar elke maand kon toch worden vastgesteld, dat in belangrijke mate de werkzaamheden uitgevoerd waren.

Voor 2019 wordt de lijst bijgewerkt en in 2019 gaan we het op dezelfde wijze aan de slag..

Deze aanpak heeft het grote voordeel, dat nu niet één persoon 'de leiding' heeft, maar dat ieder zelf meer verantwoordelijkheid neemt.

Daarnaast is het mogelijk om buiten de geplande werkweekenden en werkzaterdagen zelf aan de slag te gaan.

Bezoekers.

Het aantal bezoekers van de heemtuin, kunnen wij natuurlijk niet vaststellen. Buiten onze werkdagen en weekenden zijn we er niet. Gelet op de achtergelaten giften in het bakje aan het hek lijkt het er op dat het bezoek afneemt. We zetten zelf flyers uit naar

de VVV's van Nunspeet, Vierhouten en Elspeet. Ook naar een aantal hotels gaan we, maar dat doen we al jaren. We staan in de gemeentegids, af en toe in Nunspeet Huis aan huis en in de nieuwste publicaties voor toeristen. Daar kan het niet aan liggen. Wel is de bewegwijzering naar onze tuin al een paar jaar gebrekkig, vooral nadat een cruciaal aanwijsbord op 't Frusselt werd gestolen en nog steeds niet is vervangen. Daar zullen we in het komend jaar wat aan gaan doen. Minder bezoek en minder belangstelling vanuit het bedrijf, roept wel eens de vraag op: is onze, soms overmatige, inzet nog realistisch? Maar als we na een werksessie moe en krom nog even door de tuin gaan en alles er weer goed uitziet, gaan we voldaan huiswaarts en kijken we weer naar de volgende maand uit.

Donaties en werving.

De terugloop van het aantal donateurs gaat nog steeds door. Veel donateurs hadden we uit de kring van de voormalige AJC, maar die groep wordt steeds kleiner.

Dat in het financieel overzicht er ogenschijnlijk veel geld staat onder het kopje 'Giften' komt door één tuinwacht die jaarlijks na haar bezoek een vorstelijke bijdrage overmaakt. Wij zijn haar daar erg dankbaar voor. Een verdere toelichting op de financiën leest u in het financiële verslag van de penningmeester.

Onze zorg is dus tweeledig: naamsbekendheid en werving van nieuwe donateurs. In beide zaken kunt u, lezers/donateurs ons helpen:

- stort zelf jaarlijks een (kleine) gift
- maak reclame voor de tuin en
- werf een donateur. (De stichting Vrienden van de Heimanshof is een ANBI-erkende instelling)

Wij danken u bij voorbaat hiervoor.

Samenstelling werkgroep.

Dit jaar bestond de werkgroep uit Martina Boom, April Bowen, Henri Bückmann, Ab Floris, Cor van Galen, Annelies Hulsebosch, Yvonne Joosten, Els en Ruud Kaper, Anneke Manintveld, Hanna en Peter van Noorden, Eline Oderkerk en Ineke van Schaick.

Tuinwerk.

In 2018 hebben weer tien werkweekenden en werkzaterdagen plaats gevonden. Soms kwamen vrienden helpen. Daarnaast hebben individuele werkgroepsleden in extra tijd voor de tuin gewerkt met als resultaat, dat het is gelukt om de tuin kwalitatief op peil te houden. Naast het werk aan de natuur hebben we de bescherming van de tuin tegen mogelijk ongewenst bezoek door wilde zwijnen verbeterd. De langdurige droogte bracht in de zomer zwijnen tot dicht bij het dorp. Langs wegen en paden waren sporen duidelijk waarneembaar. De vrees dat de komende winter het voedselgebrek voor de dieren toe zou nemen, heeft ons ertoe gebracht om maatregelen ten aanzien van de afrastering van de tuin te nemen. Zo is de Boswal vanuit de

tuin alleen nog via een klaphekje bereikbaar en is een oude versperring in de beek hersteld.

In het verslag over 2017 schreven wij dat een paar grote beuken in slechte staat naast/tegen de Hofhut mogelijk weggehaald moesten worden. Nadere inspectie leerde dat met het vellen van één boom (naast de Hofhut aan het pad net buiten de tuin) én het verwijderen van enkele slechte takken uit de andere bomen de rest kon blijven staan. Dit werk is inmiddels uitgevoerd, zodat de Hofhut weer veilig te bewonen is.

In 2019 staan in de periode van februari tot en met november weer 10 werkweekenden gepland.

We gaan de effecten van de langdurige droogte na: hebben we blijvende schade geleden, onder andere door het verdwijnen van planten, die het niet gered hebben? We hopen dat het meevalt. We hebben kunnen zien dat de natuur zich in belangrijke mate aan het herstellen is. Volgend jaar leest u wel hoe een en ander is uitgekapt.

Het werk ligt nu een paar maanden stil en dan mogen we weer aan de slag. We kijken ernaar uit, want dan is de lente in aantocht en wat is er dan fijner om dan in de natuur te mogen werken.

Penningmeesterverslag

Peter van Noorden - Penningmeester

Ons boekjaar loopt steeds van 1 december tot 1 december.

Op 1 december 2017 was er in totaal € 6.623,26 in de kas en op de bank.

Daarvan was € 148,12 gelabeld voor 2018.

In 2018 werd aan donaties en giften in totaal € 1.419,76 ontvangen. Van gebruikers van onze Hofhut, die tevens als tuinwacht ‘dienst deden’, ontvingen we in totaal € 600,00. Het grootste deel van dit bedrag kwam eind oktober binnen en wordt natuurlijk pas in 2019 in de tuin ingezet. Van onze vaste donateurs kregen we € 790,00 en via het giftenbakje aan het hek kwam € 69,76 binnen. De ontvangen rente over 2017 bedroeg € 1,13.

De verkoop van kaarten, boekjes en boekenleggers bedroeg slechts € 20,00 Nieuw verkoopmateriaal werd niet aangemaakt.

De kosten aan de Hofhut en de tuin bedroegen dit jaar € 234,08. Het meeste geld ging dit jaar op aan hout,

gaas, palen, zaagbladen, zaden extra sleutels en € 13,46 voor enige huishoudelijke artikelen.

De administratieve en overige kosten komen in 2018 uit op € 326,13. Het gaat hier voor een belangrijk deel om de jaarlijks terugkerende kosten voor de aanmaak en verzending van de Nieuwsbrief € 174,84, de bankkosten van de RABO-bank € 121,29 en ons lidmaatschap van de landelijke vereniging van heemtuinen in Nederland (Oase) € 30,00.

Op 1 december 2018 hebben we in totaal € 6.623,26. Dat is € 0,00 in de kas, op de Rabo-betaalrekening een bedrag van € 2.078,34 en op de Rabo-bedrijfsspaarrekening € 5.269,05

	Samenvatting 2018	Samenvatting 2017
<u>inkomsten</u>		
Kas/bank per 1-12 (start)	€ 6.475,14**	€ 6.420,35
Rente	€ 1,13	€ 9,33
Giften	€ 1.419,76	€ 1.499,62
Verkoop	€ 20,00	€ 29,60
Vooruit ontvangen		€ 148,12**
<u>uitgaven</u>		
kosten tuin/schuur	€ 234,08	€ 1.165,21
administratieve kosten	€ 326,13	€ 318,55
kas/bank 1-12-2018 (einde)	€ 7.355,82	€ 6.623,26**
	-----	-----
	€ 7.916,03	€ 8.107,02
	€ 7.916,03	€ 8.107,02
Per 1-12-2017: ** 6623,26 - 148,12 = 6475,14		

Voor een tuin is dit een gezond overzicht. Met dit inkomsten- en uitgavenpatroon kunnen we nog jaren voort. We kunnen zelfs, indien zich dat voordoet, wat groter werk aan. Niemand kan echter in de toekomst kijken en al vaststellen voor welke kosten je komt te staan. Daarom vraag ik u namens alle leden van de

Uit het logboek.

Nu we dit jaar weinig tuinwachten hebben gehad, zijn er ook minder waarnemingen te melden.

Ik prijs me gelukkig met Hanna's schrijfsels. Zij schreef de meeste 'weetjes' in het logboek.

... We waren er op zaterdag 24 februari 2018 op vier na allemaal op deze werkdag. En dat hebben we geweten, snijdende kou met wind, grond bevroren. Maar bladhariken ging goed en zo is de hele tuin, de paden en de akker gedaan. Takken van de stormafval op de wal, niet erin steken, alles was bevroren. En de schade van de Jeneverbesbomen is verstopt, opgebonden, en soms uitgeknipt. De schade aan de krent is zo weggesnoeid dat deze er weer goed uitziet...

... Zaterdag 24 maart. Nog iets spannends gebeurd, een drol in de tuin, van wie? Met sporenboek en al werd er gespeurd!! Toch een hond...

... 21 april. Een prachtige dag, boven de twintig graden en een zonovergoten

werkgroep om uw jaarlijkse bijdrage ook voor 2019 aan ons over te maken **op rekening:**

NL 76 RABO 01638 27 419

ten name van: Stichting Vrienden van de Heimanshof, Heerhugowaard EN wilt daarbij uw volledige adres vermelden, ALLEEN DAN kunnen we u de volgende nieuwsbrief sturen.

tuin, werkplekjes zoeken in de schaduw...

... Aan het werk-draaiboek nog een aantal kleine puntjes toevoegen. Denk alleen al aan de paardenbloemen die best mogen groeien in het middengebied, maar niet overal er om heen in het bos. Dus eruit halen...

... Het schraalgrasland onder handen genomen en dat kun je altijd zien. Ik geniet ervan en de bezoekers hopelijk ook...

... Peter, de bedrijfsleider van de Paasheuvel, kwam nog langs, nog even over de boom praten die is weggehaald, en allemaal dode takken rond de hut weg. Dat zal voor de hut ook schelen. Veiliger geworden...

... Bij de kreek groeit opeens Blauwe Zegge. Prachtig...

... Een nieuwe mierenbaan? Over het pad naar de border en daar de eik in tot op verre hoogte. Eten?

Luizenstal?...

... Dalkruid, eerst niet zoveel, nu niet meer te stuiten. En waar is de

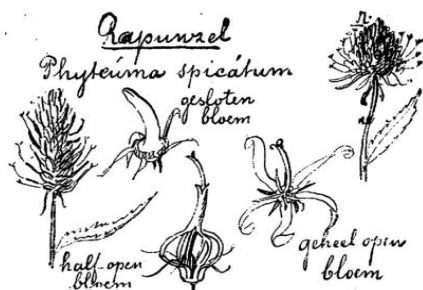
Zevenster daartussen? Eerst lijkt het of je een loep moet meenemen, maar naarmate je verder tuurt zijn er toch wel meer. Maar ze laten zich verdringen. Het is net de maatschappij: wie hard praat lijkt meer te winnen, en oh ja, ook met elkaar praten we over alles. We vragen nog wel eens aan onze (Amerikaanse) April over Trump en dan komt er wat los aan gesprek!...

... 12 en 13 mei. Perenvuur in de Jeneverbes, een paddenstoelachtige schimmel.

Tip van buiten gekregen en die mevrouw kwam ook nog even langs. Peter ging er mee aan de slag, kromde de hoge ladder op en maakte de boom met schrapen en knippen weer aardig in vorm...

... Prachtige paarse Rapunzelbloemen, een plaatje en we gingen deze natuurlijk bewonderen...

... De mieren lopen in 'miljoenen' over het pad in de boswal. Wij waren er deze keer niet zo happig op om daar te werken...

... Oh ja, Peter heeft nog een life-interview over de Heimanshof gehad voor radio Nunspeet...

... 16 en 17 juni. Twee dagen en een klein groepje. En net als altijd harde werkers!...

... Er was alleen die week ervoor iemand geweest die de deur van de Hofhut geforceerd had. Er was gelukkig niets weg - alleen de boel weer even op z'n plaats drukken. Er was trouwens bij de twee campingbedrijven ook ingebroken. Een naar gevoel. Alhoewel - in al de jaren dat we hier zitten is er bijna nooit wat gebeurd...

... Zaterdag 14 juli. Weer zeer warm weer, dus bij elke pauze heerlijk in de schaduw in de kuil gezeten, en dan is het, ondanks het harde werken in de droogstaande beek, net een soort vakantie...

... De voorzitter zei het zo: Het was weer een geweldige heemtuin-werkdag! En wat is er hard gewerkt. Ik ben buitengewoon dankbaar voor jullie geploeter met het modder omhoog gooien in kruiwagens en op de beekoevers.

Nog nooit hebben we zo'n grote afstand beek in één keer uitgediept en van oeverbegroeiing ontdaan; en ook de uitgaande beek van de kleine vijver tot ver voorbij de stuw nog geschoond!

En nog nooit hebben we deze klus met 14 mensen tegelijk, met 'eigen volk', gedaan. Het was heel gezellig zo met z'n allen.

Zondagmorgen hebben Hanna, Peter en Ab de laatste restjes werk aan beek en oevers afgemaakt, zodat het nu helemaal klaar is. En dat komt ook nooit voor dat zo'n grote klus zomaar klaar is...

... Warm weer. De vijvers staan grotendeels droog, de kikkertjes - groenig bruin - zijn nu 3 centimeter groot. Er zit een eend op het eiland met pulletjes. Er zijn zigzaggende mollengangen te zien in de droogstaande beekbodem, en pieren in de modder...

... 18 augustus. Wat een fantastische dag. Lekker gewerkt. Roggeakker geschoond, en leuke oppertjes gemaakt...

... De weide geseisd, gras afgevoerd. Wat stond het gras weer hoog...

... Afrastering in de beek aan beide zijden van de tuin gemaakt, tegen de zwijnen. Hoewel we medelijden met ze hebben met deze droogte, willen we toch niet dat ze in de tuin komen...

... Weer op de hei gewerkt, 'gegraid' noemen we dat, dus eruit geplukt wat er niet thuis hoort; de hei die er trouwens mooi bij staat. Met die hitte is de vele schaduw dus eindelijk eens ergens goed voor.

Net niet verdroogd dus...

... Om half vijf nog even een glaasje, waarna we met z'n allen gingen eten, als beloning voor ons werken, bij Tante Sjaan. Nu ik het schrijf, kan ik zeggen dat het heerlijk was; 8 vegetarisch, 4 vis, 2 vlees...

... Oh ja, in augustus door de droogte blad geharkt. Er zijn een aantal kruiwagens vol blad weggereden!...

... Het werk deze dag werd door Man en Vrouw gedaan, en het maakte deze keer echt niet uit wat, dus Mensenwerk...(discussie tijdens de lunch)

... 15 september. Maaien met de zeis door Cor. Maar helaas, in de middag moest hij stoppen, omdat het mesblad van de zeis oud en op was. April zal het oplossen. Een nieuw blad kopen?..
... Opnieuw in de roggeakker. Ab staat stevig te scheppen. Alles wat er niet in hoort (kweekgraswortels) haalt hij eruit. Klus hoor!..

... Het water in de vijvers is nog steeds niet op niveau. Hoe lang gaat dat nog duren?...

... Peter kijkt regelmatig, als hij er is, hoe de tuin er bij staat. Het staat er mooi bij, ondanks of juist door het mooie weer. De hei heeft uitbundig gebloeid. Het renoveren van een aantal jaren geleden is goed uitpakkt. En Henri heeft de prachtige Wolfsklauw vrij gezet; wat is die dit jaar gegroeid!..

... En dan de bezoekers. Soms mensen die herinneringen van vroeger hebben; soms alleen wat via hun ouders weten, of nieuwkomers - maar het levert altijd leuke gesprekken op.

...13 oktober. Wat alweer een prachtige dag. Tafel en stoelen buiten gezet en met z'n allen, 11 personen, koffie met appelgebak van Annelies. Binnenkort jarig. Even het werk doornemen. We gaan snoeien in 3 groepen. Tjonge, wat is er weer veel takkenspul afgevoerd. En we hadden geluk dat al het takkenwerk werd

afgevoerd door Anton van de camping 'het Veluwsch Karakter'. (Dat is dus de nieuwe campingnaam.) Zij hadden op het terrein een immense berg snoeiafval liggen, en wij mochten ons snoeihout erbij gooien. Dat scheelde ons uren om de boel klein te knippen en in de wal weg te steken! De kleinkinderen kwamen ook nog halve bomen erheen slepen...

...En verder heeft Yvonne de naambordjes weer weg gehaald en schoongemaakt voor het volgende jaar...

... Peter heeft maandag nog paden gemaaid, én het hek dicht gedaan. Had iemand het vergeten dicht te doen? Er waren twee dames heerlijk aan het wandelen geweest in de tuin, met een lange pauze op het bankje bij de vijver. Die misschien?

Grote Wolfsklauw

...Verder grote schoonmaak gehouden ín, buiten en boven de hut en schuur. Het ziet er ook hier weer gelikt uit...

...De materialenschuur werd voorzien van een lamp boven de werkbank. En dus werd er meteen opgeruimd...

...De gasfles is door iemand 'meegenomen'. Peter heeft het bij de Paasheuvel gemeld. En ze hebben nog een nieuwe voor ons. Maar toch...

Ellie van Saane vertelt over haar belevenissen als tuinwacht.

Eindelijk gearriveerd. Hondje Dana was weer van de partij. Al sinds 2002! Toen een puppy van een paar

maanden, nu een hoog bejaarde oude dame voor wie een wandelingetje tot aan de hei het maximaal haalbare is geworden, die nu op een bejaarden-dieet is aangewezen.

Maar, voor zover ze niet ligt te pitten is haar humeur uitstekend. Pitten is ook maar het beste wat een ieder kan doen, want we beleven een langdurige hittegolf. Nauwelijks meer water naar beneden gekomen in één stortbui.

Tuinbezoekers slechts mondjesmaat. Met Dana die niet meer stevig op haar poten kan lopen - de dierenarts beschrijft haar als een verzameling anatomie met een jasje eromheen - en die het ook niet altijd meer begrijpt dat "even weg" meer kan zijn dan 60 seconden, was ik dit jaar erg plaatsgebonden geworden. Geen Vierhousterbos dus, en geen avond-wandeling over de hei.

Na dertien dagen was het me eindelijk gegund weer een eekhoortje te zien. Ze zijn toch altijd weer kleiner dan in mijn herinnering.

Ik hoorde ook een keer een indrukwekkend ge-orgel in de top van een boom. Toen ik had gespot wie de maker ervan was leek me dit een exemplaar ter grootte van een krielkip. Weldra was deze exoot echter weer spoorloos; nooit meer iets vernomen van de orgelende krielkip helaas.

Na een letterlijk misselijk makende hitte barstte 's nachts het lang verbeide onweer los, met zelfs enige regen.

Eindelijk weer een dalende temperatuur. Voor de tuin wel onvoldoende soelaas. Wat heerlijk dat in de hut er zo weinig verandert. Feest der herkenning: nog altijd achter de radio het rode mutsje

waarvan ik steeds denk dat het van Cor Kemelink is geweest. (Cor overleed in 2007).

Eén van de 'grijskoppies' uit het chaletdorp bracht me een van de eerste dagen van mijn verblijf hier een doosje aardbeien en een kauwstrip voor Dana. Erg hartelijk. "Dan hoeft je niet de straat op", zei ze.

Geen hoornaren dit jaar. Die vond ik vorig jaar echt wel storend met hun hardnekkige pogingen om 's avonds binnen te komen.

Op 08-08 was er plots een chalet-bewoner langs de Hut aan het lopen met een kortharige witte hond en een krulharige zwart-witte hond. Toen ik in de deuropening verscheen zei hij: "Oh, je mag hier niet naar binnen met honden, hè?" Ik kreeg de indruk dat hij ervan uitging dat die bepaling alleen van kracht was als er iemand in de Hut is...

Op 09-08 een langdurige en heftige regen; tot ieders vreugde was de waterstand in de vijvers daarna weer als voorheen. (Maar dat was snel weer over..., bleek later.)

De laatste werkdag van het jaar.

November alweer! Dit jaar voor de laatste keer met z'n allen aan het werk. Bijna iedereen was er:

Peter en Hanna zijn altijd de eersten, doen de kachel aan, zetten koffie en vegen blad weg rond de ingang.

Dan arriveren Ruud en Els om half 10.

Daarna komen Eline-op-de-fiets, Yvonne, Annelies, Ineke, Henri en Martina binnen. Anneke komt deze keer niet. Wat later arriveren April en een gastvriendin Grace, gevolgd door

Cor met veel bomen-snoeiapparaten. Bijpraten met koffie en dan aan het werk. Er staan een paar stevige klussen op het programma. Er moeten twee eiken geknot worden.

En 'eïkehout is eïkehout' zongen we vroeger al. Keihard dus.

Er werden struiken langs singels en paden ingekort. De zon heeft nu eenmaal voorrang in het middengebied van de tuin.

Alle paden werden van blad, eikels en beukendoppen ontdaan. Karrevrachten werden per kruiwagen in de verste hoek van de tuin gekieperd.

Beukenootje

Het strandje werd met een kartelmes gemaaid. Dat gaat het beste.

Uit de beek en leemkuil werd met de hark Mannagras gevist.

Op de hei werd geharkt met het smalle bladharkje - dat maakt het gevecht met de hei minder moeilijk. Daarna is de bloesem uit de hei geknipt en op kale plekken uitgestrooid als heidezaad.

En dan die akker. Een maand geleden is er winterrogge gezaaid. En omdat het zo droog was, was de akker toen met gieters water begoten. Peter vertelde dat een week later de rogge opkwam overal waar de gieter langs was geweest. De rest van het roggeveld bleef leeg. Totdat de regen kwam. En nu staat alle rogge gelijkmatig 10 cm boven de grond.

De droge beek